

Hunkerend naar eerlijkheid: verhoging van de normen in de vleessector

De 10 eisen van EFFAT voor actie op Europees niveau

Aangenomen in het EFFAT Uitvoeren Committee 10 september 2020

Belangrijkste boodschap

De verklaring waarom vleesbedrijven vectoren zijn geworden voor de verspreiding van Covid-19 in Europa is te vinden in de slechte werk- en leefomstandigheden van duizenden werknemers in de industrie in vele landen. EFFAT roept op tot het ontwikkelen van een nieuwe langetermijnvisie voor de sector, met volledige betrokkenheid van de sociale partners op nationaal en Europees niveau.

EFFAT steunt de eisen van de aangesloten landen op nationaal niveau en enkele van de initiatieven die door de nationale regeringen zijn genomen. Specifiek is EFFAT positief tegenover het door de Duitse regering voorgestelde wetsontwerp, maar erkent dat het nog moet worden versterkt.

Tegelijkertijd blijft EFFAT benadrukken dat dergelijke stappen tekortschieten bij het aanpakken van de structurele problemen in de sector zonder een onmiddellijke reactie op Europees niveau. De noodtoestand van Covid-19 moet de EU-instellingen wakker schudden en een einde maken aan de systematische en langdurige uitbuiting van medewerkers in de sector.

EFFAT heeft tien eisen geformuleerd voor maatregelen op Europees niveau.

1. Een alomvattend EU-initiatief inzake onderaanneming is gericht op twee hoofddoelstellingen: het reguleren van het gebruik van onderaanneming in de vleessector, wat leidt tot directe werkgelegenheid; en het instellen van een systeem van volledige ketenaansprakelijkheid dat zowel grensoverschrijdende als binnenlandse situaties bestrijkt. Het initiatief moet ook gericht zijn op het aanpakken van dumping in het kader van collectieve onderhandelingen. Naast het reguleren van onderaanneming zijn er acties nodig om schijnzelfstandigheid te bestrijden en het gebruik van uitzendwerk in de sector te reguleren.
2. Een juridisch bindend EU-instrument dat alle mobiele werknemers die zich in het kader van het vrije verkeer van werknemers binnen de EU verplaatsen, fatsoenlijke huisvesting garandeert.
3. De dringende invoering van een Europees socialezekerheidsnummer (ESSN) en de snelle herziening van Verordening 883/2004 betreffende de coördinatie van de sociale zekerheid.
4. De versnelde versterking van de Europese Arbeidsautoriteit (ELA), met name op het gebied van gezamenlijke en gecoördineerde inspecties en de bestrijding van zwartwerk.
5. Een duidelijke focus in het komende EU-initiatief inzake eerlijke minimumlonen op het versterken van sectorale collectieve onderhandelingen en het waarborgen van de eerbiediging van de rechten van werknemers en vakbonden, met inbegrip van de toegang tot locaties en het recht om zich te organiseren en collectief te onderhandelen.
6. EU-OSHA en andere bevoegde autoriteiten, zoals het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding (ECDC), om te beoordelen bijgedragen aan de verspreiding van Covid-19 in de gebouwen van vleesbedrijven.
7. Het aangekondigde EU-initiatief inzake due diligence om zowel de onderaanneming als de toeleveringsketens in het toepassingsgebied ervan te bestrijken.
8. Doeltreffende maatregelen om de buitensporige onderhandelingspositie van de detailhandelaren aan te pakken en de gevolgen van oneerlijke concurrentie binnen de EU en op internationaal niveau te verzachten. In dit verband roept EFFAT de EU-instellingen op om tegemoet te komen aan de [eisen van EFFAT](#) met betrekking tot de "van boer tot bord"-strategie.
9. Delidstaten en de Commissie moeten ervoor zorgen dat de herziene richtlijn inzake de detachering van werknemers wordt nageleefd. EFFAT roept ook op tot verbetering van het

Please note that translations have been made internally by the EFFAT Secretariat

huidige EU-rechtskader voor reguliere arbeidsmigratiekanalen om volledige gelijke behandeling te waarborgen .

10. Doeltreffende maatregelen op Europees niveau om het gebruik van brievenbusmaatschappijen aan te pakken.

1. Noodzaak van actie en stand van zaken

Vleeswerkers zijn tijdens de huidige Covid-19-pandemie als essentieel geklasseerd . Ondanks deze ogenschijnlijke nieuwe overweging blijkt echter dat de omstandigheden voor werknemers in de vleessector in verschillende lidstaten nog steeds kritiek zijn en dat veel werkgevers hun werknemers nog steeds niet voldoende beschermen tegen het risico van besmetting.

In Europa zijn en worden nog steeds veel vleesarbeiders besmet met Covid-19, omdat verschillende lidstaten nog steeds moeite hebben om de situatie in de sector in de hand te houden. Enkele vleesarbeiders hebben het leven verloren en vele anderen zijn in het ziekenhuis opgenomen. **EFFAT zal de veiligheid van de vleesarbeiders nooit in gevaar brengen door de ongebreidelde winstbejag. Werknemers moeten met de grootst mogelijke waardigheid en respect worden behandeld.**

De pandemie heeft ook een **nieuw licht geworpen op de uitbuitende werk- en leefomstandigheden van een groot aantal vleesarbeiders in Europa**. Vleesfabrieken zijn meestal arbeidsintensief en de werknemers werken dicht bij elkaar. De werkomgeving is koud en vochtig, vaak met slechte ventilatiesystemen. Spierspanningen en verwondingen komen vaak voor, net als snijwonden, uitglijden en vallen. De lonen zijn laag en de banen zijn onzeker. Bovendien moeten veel mobiele werkers in overvolle ruimten wonen om de kostente drukken of omdat huisvesting rechtstreeks verband houdt met hun arbeidscontract.

EFFAT en zijn aangesloten leden klagen deze voorwaarden al jaren aan en stellen oplossingen voor. Er is nu geen tijd meer te verliezen. De sector is dringend aan een serieuze hervorming toe.

Lage lonen en slechte voorwaarden zijn het gevolg van verschillende factoren, waaronder:

- misbruik van onderaannemingspraktijken, schending van de rechten van uitzendkrachten, schijnzelfstandigheid en, meer in het algemeen, het gebruik van arbeidsregelingen en bedrijfspraktijken die worden toegepast om kosten te besparen en de aansprakelijkheid van de werkgever te ontlopen;
- "collectieve dumping" door de toepassing van minder gunstige collectieve overeenkomsten;
- werkonzekerheid en de schending van het recht van werknemers om zich te organiseren en collectief te onderhandelen;
- tekortkomingen in het EU-rechtskader dat het vrije verkeer van werknemers, de coördinatie van de sociale zekerheid, de detachering en de arbeidsmigratie uit derde landen regelt ;
- huisvesting wordt gekoppeld aan arbeidscontracten en illegale looninhoudingen voor arbeidsmiddelen;
- het gebrek aan ziektegeld;
- illegale arbeidsbemiddeling en gangmasterpraktijken;
- gebrek aan arbeidsinspecties.

Please note that translations have been made internally by the EFFAT Secretariat

In deze context is het niet verwonderlijk dat in de landen met een sterk en goed functionerend collectief onderhandelingsstelsel de arbeids- en arbeidsomstandigheden fatsoenlijk zijn en het aantal Covid-19-uitbraken beperkt is, aangezien de gevallen daar beter worden beheerd.

Structurele problemen die de hele voedselketen treffen, zoals een toenemende concentratie, de buitensporige onderhandelingspositie van de detailhandelaren en de agressieve concurrentie op Europees en internationaal niveau, dragen bij aan de vaststelling van een neerwaartse spiraal op het gebied van lonen en arbeidsomstandigheden.

Sinds het begin van de pandemie delen EFFAT leden met het secretariaat informatie over het aantal Covid-19-clusters dat zich in vleesverwerkende bedrijven heeft voorgedaan. Deze informatie is verzameld in het rapport [Covid-19 Outbreaks in slachthuizen en vleesverpakkingbedrijven](#), waarin ook de uitdagende werk- en leefomstandigheden van vleesarbeiders in verschillende Europese landen worden beschreven.

2. Een nieuwe visie voor de sector: De 10 eisen van EFFAT voor actie op Europees niveau

De problemen in de vleessector zijn verre van louter nationaal. Daarom vraagt EFFAT om een ambitieuze en krachtige reactie van de EU.

De uitbraken van Covid-19 in de vleessector moet de aanzet geven tot dringende maatregelen van de EU-instellingen om een einde te maken aan de systematische en langdurige uitbuiting van vleesarbeiders in verschillende landen. Er zijn aanvullende maatregelen nodig om de oneerlijke concurrentie aan te pakken die de afgelopen jaren duizenden banen in de sector heeft vernietigd.

Een onmiddellijke reactie van de EU is noodzakelijk omdat de kritieke omstandigheden waarmee vleesarbeiders te maken hebben, ook een gevolg zijn van de mazen in de wet, de tekortkomingen en de inconsistenties op vele gebieden van de EU-wetgeving.

Er moet een nieuwe visie voor de vleessector worden ontwikkeld met de volledige betrokkenheid van de sociale partners op nationaal en EU-niveau. Het moet een holistische benadering zijn die een breed scala aan aspecten omvat, van sociaal beleid tot verantwoorde consumptie door de consument.

EFFAT heeft de volgende 10 eisen bepaald voor maatregelen op Europees niveau om de sector met een nieuwe duurzame visie nieuw leven in te blazen:

1. EFFAT roept de Europese Commissie op om **een alomvattend EU-initiatief inzake onderaanneming**^[1] voor te stellen **dat gericht is op twee hoofddoelstellingen:**

- **Het initiatief moet het gebruik van onderaanneming in de vleessector reguleren, wat leidt tot directe werkgelegenheid.** Onderaanneming moet (per definitie) worden gebruikt voor bijkomende taken die niet tot de kernactiviteiten van een bedrijf behoren. Dit is echter niet de gangbare praktijk in de vleessector, waar de kernactiviteiten van de vleesindustrie (bijvoorbeeld slachten, uitbenen, uitsnijden, verwerken en verpakken), hoewel uitgevoerd in de faciliteiten van de opdrachtgever (vleesbedrijf), worden uitgevoerd door werknemers die in dienst zijn van onderaannemingsbedrijven en onderworpen zijn aan een hoge mate van uitbuiting en onderbescherming. Maatregelen op EU-niveau om het gebruik van

[1] Er zij aan herinnerd dat het Europees Parlement op 19 juni 2020 de [resolutie over de Europese bescherming van grensoverschrijdende en seizoenarbeiders in de context van de COVID-19-crisis](#) heeft aangenomen, waarin de Commissie wordt verzocht langetermijnoplossingen voor te stellen om misbruik van onderaannemingspraktijken tegen te gaan en om seizoen- en grensoverschrijdende werknemers die in de toeleveringsketen werkzaam zijn, te beschermen. De resolutie erkent ook de uitdagingen waarmee uitzendkrachten en "schijnzelfstandigen" worden geconfronteerd.

onderaanneming in de vleessector te beperken, zijn verder gerechtvaardigd door de sterke transnationale dimensie die de sector vandaag de dag kenmerkt. Vleesbedrijven profiteren in hoge mate van de vrijheden van de interne markt; het is nu tijd om te zorgen voor meer rechtvaardigheid voor de werknemers. Daarom moet een EU-initiatief op dit gebied ook gericht zijn op **het aanpakken van de collectieve onderhandelingen en loondumping**, die leiden tot ongelijke behandeling van werknemers die rechtstreeks in dienst zijn van de klant en werknemers die in de toeleveringsketen werken.

- **Het initiatief moet de lidstaten ook verplichten een algemeen systeem van hoofdelijke aansprakelijkheid (volledige ketenaansprakelijkheid) in te voeren dat sancties, achterstallige betalingen en schadevergoeding bij niet-naleving van de toepasselijke wetgeving omvat.** Bij de uitbesteding van volledige ketenaansprakelijkheid moet rekening worden gehouden met een reeks verschillende onderwerpen, waaronder loonvloeren of wettelijke minimumlonen, (omzeiling en ontduiking van) socialezekerheidsbijdragen en belastingen, illegale arbeid, gezondheid en veiligheid, en (schending van) het recht om zich te organiseren en collectief te onderhandelen. Op nationaal niveau verschillen de systemen voor ketenaansprakelijkheid voor onderaannemers aanzienlijk wat betreft de sectoren die eronder vallen, zaken (bv. minimumlonen, socialezekerheidsbijdragen) en aansprakelijkheidsdekking (bv. slechts één stap in de keten, gezamenlijke en hoofdelijke aansprakelijkheid, volledige ketenaansprakelijkheid). Op EU-niveau treden de maatregelen ter regeling van de aansprakelijkheid voor onderaanneming alleen in werking in specifieke situaties (bv. overheidsopdrachten, detachering van werknemers, tewerkstelling van seizoenarbeiders uit derde landen en sancties voor werkgevers die werknemers zonder papieren in dienst nemen), die in de meeste gevallen slechts een optie zijn voor de lidstaten of beperkt zijn tot één stap in de toeleveringsketen. Bovendien wordt soms een "due diligence"-uitzondering ingevoerd, die echter op nationaal niveau wordt gedefinieerd, en niet op Europees niveau. **Het is nu tijd om voor samenhang te zorgen door een ambitieus EU-initiatief voor te stellen dat de lidstaten verplicht om een algemeen mechanisme voor volledige ketenaansprakelijkheid in te voeren dat zowel grensoverschrijdende als zuiver nationale situaties bestrijkt.**

Naast het reguleren van onderaanneming zijn er acties nodig om andere bedrijfspraktijken en werkregelingen aan te pakken die worden gebruikt om de aansprakelijkheid van de werkgever te ontlopen. Dit betekent met name **het bestrijden van schijnzelfstandigheid** en **het reguleren van het gebruik van uitzendwerk**.

2. EFFAT roept op tot een **juridisch bindend EU-instrument** dat **alle mobiele werknemers fatsoenlijke huisvesting garandeert**. EFFAT is ingenomen met de [richtlijnen](#) van de Commissie inzake *seizoenarbeiders in de EU in de context van de uitbraak van Covid-19*, die op 16 juli 2020 zijn uitgevaardigd, en roept de Commissie, het Duitse voorzitterschap van de Raad van de EU en de lidstaten op om de naleving en handhaving van deze richtlijnen na te leven. Desalniettemin is EFFAT van mening dat de EU verder moet gaan en bindende maatregelen moet nemen. Zoals ook in de richtlijnen van de Commissie wordt erkend, ontbreekt het momenteel aan fatsoenlijke huisvesting in het toepasselijke EU-rechtskader dat betrekking heeft op grensoverschrijdende, seizoensgebonden en migrerende werknemers die zich in het kader van het vrije verkeer van werknemers in Europa verplaatsen. Ondanks het gebrek aan naleving en handhaving zijn bepalingen die fatsoenlijke huisvesting vereisen, tot dusver alleen opgenomen in het rechtskader dat de detachering van werknemers of de tewerkstelling van seizoenarbeiders uit derde landen regelt. De huisvestingsvoorwaarden voor alle mobiele werknemers moeten zorgen voor een fatsoenlijke levensstandaard volgens duidelijke criteria. De omvang van de huisvesting moet zorgen voor sociale distantie.

Please note that translations have been made internally by the EFFAT Secretariat

3. EFFAT verzoekt de Commissie de invoering van een **Europees socialezekerheidsnummer (ESSN)** voor te stellen . De Europese Commissie heeft al eerder aangekondigd dat er een voorstel voor een Europees socialezekerheidsnummer in de maak is. Dit voorstel is echter nooit uitgevoerd. Het Europees socialezekerheidsnummer zou het voor de toezichthoudende autoriteiten en de vakbonden gemakkelijker maken om controles uit te voeren om fatsoenlijke loon- en arbeidsvoorwaarden te garanderen door de nodige informatie bevatten om onderbetaling, fraude en misbruik van sociale uitkeringen te bestrijden. EFFAT dringt er ook bij de lidstaten op aan **om prioriteit te geven aan de snelle herziening van Verordening (EG) nr. 883/2004** betreffende de coördinatie van de sociale zekerheid.
4. Er is een grote behoefte om **de Europese Arbeidsautoriteit (ELA) meer bevoegdheden te geven**, met name op het gebied van gezamenlijke en gecoördineerde inspecties en de bestrijding van illegale arbeid. De ELA had tijdens deze pandemie , mits adequate ondersteuning, een cruciale rol kunnen spelen bij het toezicht op de naleving van de EU-wetgeving inzake arbeidsmobiliteit, de coördinatie van de sociale zekerheid en de verlening van diensten. Het is nu te laat om ELA op volle snelheid en capaciteit te laten draaien.
5. Het komende **EU-initiatief inzake eerlijke minimumlonen moet de sectorale collectieve onderhandelingen bevorderen en de eerbiediging van de rechten van werknemers en vakbonden garanderen, inclusief de toegang tot de sites en het recht om zich te organiseren en collectief te onderhandelen. Het initiatief moet de nationale stelsels van arbeidsverhoudingen en de autonomie van de sociale partners respecteren.**
6. EFFAT roept **EU-OSHA en andere bevoegde autoriteiten, zoals het ECDC, op om zo snel mogelijk de andere factoren vast te stellen, naast de betreuzwaardige huisvestings- en arbeidsomstandigheden, die ertoe kunnen hebben bijgedragen dat vleesbedrijven vectoren voor de verspreiding van Covid-19 zijn geworden. Er moeten duidelijke parameters worden vastgesteld met betrekking tot de indeling van de fabriek en de werkplek, de arbeidsorganisatie en de ventilatie-eisen. De Commissie heeft een langverwachte actualisering van het strategisch kader van de EU voor gezondheid en veiligheid op het werk aangekondigd . EFFAT is verheugd over deze toezegging en moedigt de Commissie aan **de handhavingsverplichtingen inzake Covid-19-preventie die zijn opgenomen in de tussen de Europese Commissie en het Europees Parlement overeengekomen compromis herziening van de richtlijn inzake biologische agentia, ten uitvoer te leggen** om ervoor te zorgen dat de maatregelen tegen het risico van besmetting op alle werkplekken in Europa worden gehandhaafd. EFFAT verzoekt de Commissie ook om de gezamenlijke richtlijnen van [EFFAT en FoodDrinkEurope](#) ter bescherming van de gezondheid en veiligheid van de werknemers in het levensmiddelenbedrijf tijdens de uitbraak van Covid-19 verder te bevorderen . Bovendien **eist EFFAT dat Covid-19 door de Commissie onmiddellijk als beroepsziekte wordt erkend.****
7. Het aangekondigde **EU-initiatief inzake due diligence moet bindend en ambitieus zijn.** Deze pandemie onderstreept de noodzaak van verplichte maatregelen om de volledige eerbiediging en handhaving van de mensenrechten, inclusief de rechten van werknemers en vakbonden, in de activiteiten van bedrijven te waarborgen, ook in hun nationale en grensoverschrijdende onderaannemings- en toeleveringsketens en franchisesystemen.
8. Oplossingen op lange termijn kunnen alleen effectief zijn als ze gericht zijn **op het aanpakken van de onevenwichtigheden en concurrentievervalsingen die van invloed zijn op de waardeketen van vlees.** Het is met name belangrijk **om de buitensporige onderhandelingspositie van de detailhandelaren aan te pakken en de gevolgen van oneerlijke grensoverschrijdende Europese en internationale concurrentie te verzachten.** De voorstellen van EFFAT inzake voedsel etikettering en verantwoorde voedselconsumptie, naast de bredere eisen die EFFAT stelt aan de "Farm to Fork"-strategie (zie hier voor alle details: [EN](#) | [FR](#) | [DE](#)) zouden in dit verband ook nuttig moeten blijken en zouden door de Europese Commissie moeten worden overgenomen.

Please note that translations have been made internally by the EFFAT Secretariat

9. De vleessector is sterk afhankelijk van grensoverschrijdende en migrerende werknemers uit de EU en derde landen. EFFAT roept de lidstaten **op te zorgen voor de naleving en handhaving van de nieuwe detacheringsrichtlijn** en verzoekt de Commissie **het huidige EU-rechtskader voor reguliere migratiekanalen (gezinshereniging, langdurig verblijf, seizoenarbeiders, richtlijn betreffende een gecombineerde vergunning) te verbeteren om uniforme rechten op het werk, gelijke behandeling, betere bescherming op de arbeidsmarkt en adequate handhavingsmaatregelen voor het *acquis* van de EU te waarborgen** . De EU moet streven naar verbetering van de arbeids- en levensomstandigheden van alle werknemers en hun gezinsleden, ongeacht hun migratiestatus.
10. Er moet worden nagedacht overdoeltreffende maatregelen **om het gebruik van brievenbusmaatschappijen aan te pakken**, zoals rechtstreekse aansprakelijkheid in arbeidsverhoudingen, zelfs als er tussenpersonen bij betrokken zijn, de invoering van het beginsel van de werkelijke zetel in het vennootschapsrecht van de EU, en financiële transparantie in de vorm van openbare verslaglegging per land.

Zoals in elke lidstaat zijn er specifieke kwesties die moeten worden aangepakt , moeten initiatieven op EU-niveau uiteraard gepaard gaan met gerichte nationale hervormingen.

Volgende stappen

Op korte termijn roept EFFAT de Europese Commissie op om prioriteit te geven aan de volgende drie voorstellen:

1. Het lanceren van een uitgebreid EU-initiatief dat het gebruik van onderaanneming in de vleessector reguleert en voorziet in een algemeen systeem van volledige ketenaansprakelijkheid in zowel grensoverschrijdende als binnenlandse situaties. Verder zijn er maatregelen nodig om schijnzelfstandigheid te bestrijden en het gebruik van uitzendwerk in de sector te reguleren.
2. Ervoor zorgen dat de lidstaten de richtsnoeren van de Europese Commissie inzake seizoenarbeiders naleven en tegelijkertijd een bindend EU-instrument voorstellen dat alle mobiele werknemers die zich in het kader van het vrije verkeer van werknemers binnen de EU verplaatsen, fatsoenlijke huisvesting garandeert .
3. Voorstellen voor de invoering van een Europees socialezekerheidsnummer (ESSN) en zorgen voor een snelle herziening van de Verordening 883/2004 betreffende de coördinatie van de sociale zekerheid.

EFFAT roept het Duitse EU-voorzitterschap op om deze eisen tijdens zijn semester van het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie te ondersteunen en te bevorderen .

Please note that translations have been made internally by the EFFAT Secretariat